

2.2.2. Tatrzański Park Narodowy ⁵

Jednym z najbardziej atrakcyjnych regionów turystycznych Polski, leżącym w Małopolsce są Tatry. Jest to jedyny w Polsce obszar o charakterze wysokogórskim licznie odwiedzany przez turystów z kraju i zagranicy. W celu zachowania występujących tu roślin i zwierząt oraz unikalnego krajobrazu obszar ten objęto w całości ochroną przyrody tworząc w październiku 1954 r. Tatrzański Park Narodowy (TPN). Rozpoczął on działalność z dniem 1 stycznia 1955 roku.

TPN zajmuje powierzchnię 21164 ha i pod tym względem zaliczany jest do największych parków narodowych w Polsce. Około 70% powierzchni parku stanowią lasy i zarośla kosodrzewiny (15048 ha), a pozostałe 30% to murawy wysokogórskie, skały i wody. Ochroną ścisłą objęto prawie 11500 ha powierzchni, w tym całe piętro hal i turni, piętro kosodrzewiny oraz częściowo również lasy regla górnego i dolnego.

TPN graniczy z parkiem narodowym Słowacji (TANAP), wspólnie z którym stanowi Międzynarodowy Rezerwat Biosfery utworzony w 1992 r. przez UNESCO.

Na terenie Parku znajduje się najwyżej położony punkt Polski — północny wierzchołek Rysów (2499 m n.p.m.) przez który przebiega granica państwa. Najwyższym szczytem położonym w całości na obszarze Polski jest Kozi Wierch (2291 m n.p.m.).

Flora TPN składa się z 1000 gatunków roślin naczyniowych, wśród których znajdują się 102 gatunki roślin chronionych (28 z nich znajduje się w na polskiej czerwonej liście roślin zagrożonych). Spośród 450 gatunków górskich, prawie 250 ma tu jedyne miejsce występowania w Polsce. Rośnie tu przeszło 80% polskich endemitów roślinnych.

Fauna obejmuje 290 gatunków kręgowców oraz 5-6 tys. gatunków bezkręgowców. Spośród kręgowców na terenie polskich Tatr wykazano dotychczas 53 gatunki ssaków, 101 gatunków ptaków oraz 6 gatunków ryb. Z gromady gadów występują tu 3 gatunki a z gromady płazów stwierdzono występowanie 7 gatunków.

Atrakcją krajobrazową TPN są liczne źródła i potoki, których łączna długość przekracza 300 km. Na progu Doliny Pięciu Stawów Polskich znajduje się Siklawa — największy polski wodospad (ok. 70 m

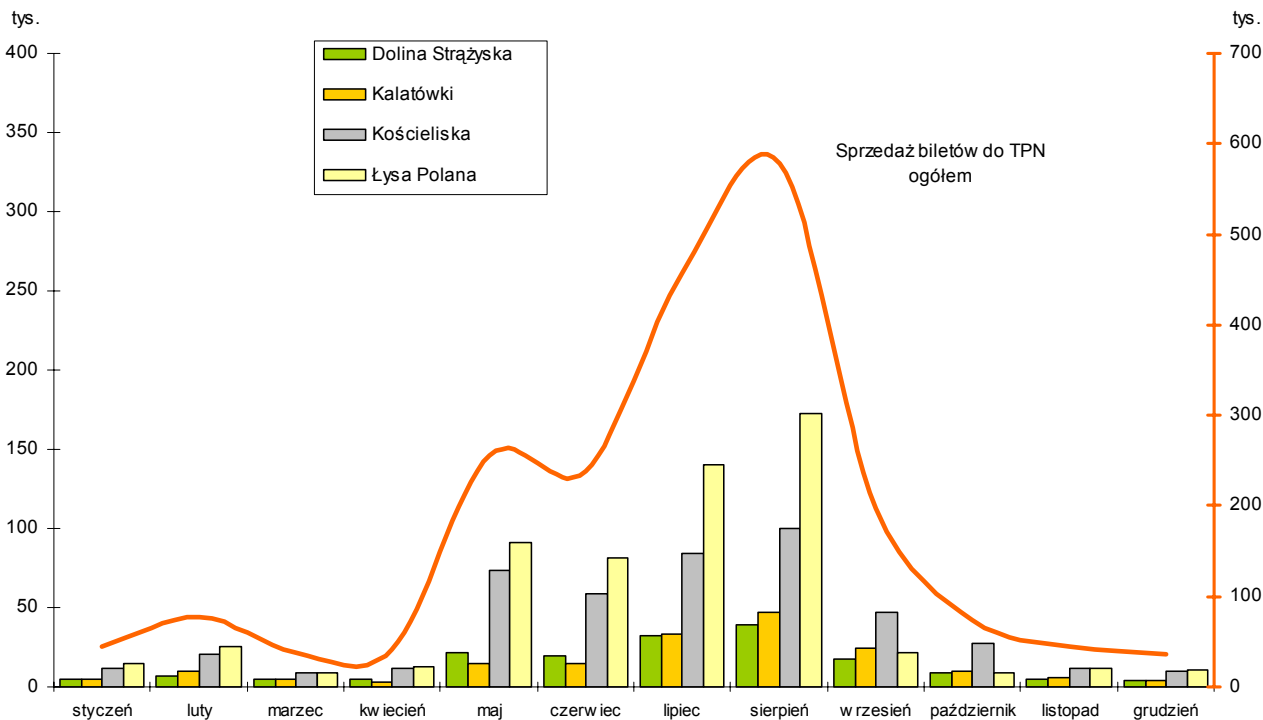
⁵ Opracowano na podstawie: *Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 30 października 1954 roku w sprawie utworzenia Tatrzańskiego Parku Narodowego* (Dz. U. Nr 4 poz. 23); *Rozporządzenie Rady Ministrów z 1 kwietnia 2003 w sprawie Tatrzańskiego Parku Narodowego* (Dz. U. Nr 65 poz. 599; Paweł Skawiński, Tomasz Zwijacz-Kozica, *Tatrzański Park Narodowy*, seria: *Spotkania z przyrodą*, Oficyna Wydawnicza „Multico”, Warszawa 2005;

wysokości). Przy drodze do Morskiego Oka, na Potoku Roztoka w Dolinie Roztoki, zobaczyć można najbardziej znany tatrzański wodospad zwany Wodogrzmotami Mickiewicza. Największym wodospadem polskiej części Tatr Zachodnich jest Siklawica w Dolinie Strążyskiej.

Na obszarze Parku znajduje się około 100 jezior i jeziorek zwanych stawami. Zajmują one razem obszar ok. 148 ha. Największym z nich jest Morskie Oko o powierzchni prawie 35 ha i głębokości 51 m. Niewiele mniejszą powierzchnię ma Wielki Staw Polski — ponad 34 ha — ale jest za to najgłębszym jeziorem na terenie Parku (79 m głębokości) i drugim pod względem głębokości w Polsce.

Tatrzański Park Narodowy jest jednym z najliczniej odwiedzanych przez turystów obszarem w Polsce. Za wstęp do TPN pobierane są opłaty — bilety sprzedawane są w 14 punktach wstępu do Parku. W 2008 r. sprzedano łącznie 2078,7 tys. biletów.

SPRZEDAŻ BILETÓW WSTĘPU DO TATRZAŃSKIEGO PARKU NARODOWEGO W WYBRANYCH MIEJSCACH WEDŁUG MIESIĘCY W 2008 R.

U w a g a. Przedstawiono miejsca wstępu do Parku, w których sprzedano najwięcej biletów.

W TPN obowiązuje zakaz poruszania się pojazdami mechanicznymi. Atrakcją dla turystów jest możliwość skorzystania z przejażdżki zaprzęgiem konnym latem, a zimą saniami w dolinach: Chochołowskiej, Kościeliskiej, Bystrej, Rybiego Potoku.

Przy punktach wejścia do parku utworzono parkingi dla samochodów osobowych i autobusów. Znajdują się one w następujących miejscach: Dolina Kościeliska (Kiry), Dolina Małej Łąki, Dolina Strążyska, Jaszczurówka, Dolina Filipki, Wierch Poroniec, Palenica Białczańska.

Do dyspozycji turystów wyznaczono w TPN gęstą sieć znakowanych szlaków turystycznych o różnych stopniach trudności, począwszy od bardzo łatwych po bardzo trudne i wyposażone w urządzenia asekuracyjne takie jak łańcuchy, klamry i drabinki. Łączna długość 68 udostępnionych szlaków pieszych wynosi około 275 km. Najslynniejszym a zarazem najbardziej niebezpiecznym tatrzańskim szlakiem jest „Orla Perc”. Szlak ten poprowadzony jest długą granią przez szczyty i turnie od Przełęczy Zawrat przez Kozi Wierch, Granaty po Przełęcz Krzyżne.

Na terenie TPN można uprawiać turystykę rowerową, ale wyłącznie na udostępnionych i wyznaczonych do tego celu 6. szlakach rowerowych:

- „Droga pod Reglami” od „Murowanicy” w Dolinie Bystrej do Siwej Polany w Dolinie Chochołowskiej,
- w Dolinie Chochołowskiej od Siwej Polany do schroniska na Polanie Chochołowskiej,
- Kuźnice – schronisko na Polanie Kalatówki,
- Dolina Suchej Wody – schronisko „Murowaniec” na Hali Gąsienicowej,
- Małe Ciche – Zazadnia – Wierch Poroniec – Zgorzelisko – Tarasówka,
- Małe Ciche – Lichajówki – Murzasichle.

Na terenie TPN stworzone są warunki do uprawiania taternictwa powierzchniowego i jaskiniowego. Na terenie Parku taternictwo powierzchniowe można uprawiać w wyznaczonych do tego celu rejonach Morskiego Oka, Doliny Pięciu Stawów Polskich wraz z Dolinką Buczynową, Hali Gąsienicowej, u wylotu doliny Lejowej oraz w żlebie Jaroniec. Dla taternictwa jaskiniowego udostępnionych zostało 37 jaskiń. Dla ruchu turystycznego udostępniono 6 jaskiń, do których prowadzą znakowane szlaki turystyczne. Są to jaskinie znajdujące się w Dolinie Kościeliskiej: Mroźna (oświetlona), Smocza Jama w Wąwozie Kraków, Mylna, Raptawicka, Obłazkowa oraz jaskinia Dziura w Dolinie ku Dziurze.

Na terenie Parku znajduje się oddana do użytku w 1936 r., czynna przez cały rok, kolejka linowa z Kuźnic na Kasprowy Wierch. Obecnie jest to nowoczesny wagon z panoramicznymi szybami zapewniającymi doskonały widok na Tatry. W okresie zimowym do dyspozycji narciarzy są również wyciągi krzeselkowe w Dolinie Goryczkowej i w Kotle Gąsienicowym.

TABL.X. KOLEJE LINOWE W TATRZAŃSKIM PARKU NARODOWYM

Wyszczególnienie	Nazwa kolei		
	„Kasprowy Wierch”	„Goryczkowa”	„Gąsienicowa”
Rodzaj kolei	kabinowa	krzeselkowa	krzeselkowa
Czas jazdy w min.	12	15	8
Długość w m	4292	1624	1180
Wysokość nad poziomem morza w m:			
stacji dolnej	1027	1355	1601
stacji górnej	1959	1958	1953
Różnica wysokości w m	936	602	352
Średnie pochylenie w %	22	37	30

Ź r ó ł o: strona internetowa Polskich Kolei Linowych www.pkl.pl.

Dla amatorów narciarstwa zjazdowego wyznaczone są trasy w Dolinie Suchej Stawiańskiej (Kocioł Gąsienicowy) i Dolinie Goryczkowej oraz na północnym stoku Nosala. Utworzono także półka narciarskie na Hali Gąsienicowej przy „Betlejemce”, Polanie Chochołowskiej, Kalatówkach i w Suchym Żlebie. Z Doliny Goryczkowej do Kuźnic prowadzi nartostrada. Dla uprawiania narciarstwa biegowego wyznaczone są trasy w Kościelisku Kirach i w rejonie Średniej Krokwi.

W ostatnich latach coraz więcej turystów przemierza szlaki tatrzańskie na nartach. Popularny staje się skialpinizm, określany jako połączenie tradycyjnych „biegówek” i nart zjazdowych. W Tatrach Polskich turystykę narciarską można uprawiać na wyznaczonych szlakach turystycznych z wyjątkiem odcinków zamkniętych w okresie od 1 grudnia do 31 maja. Wyznaczone są ponadto szlaki narciarskie w rejonie Doliny Goryczkowej i Kondratowej oraz z Hali Gąsienicowej i Nosala do Kuźnic a także w Dolinie Chochołowskiej. Przy dobrych warunkach śniegowych i braku zagrożenia lawinowego można także uprawiać narciarstwo wysokogórskie.

Na obszarze Parku znajduje się 8 schronisk turystycznych, posiadających łącznie 648 miejsc noclegowych.

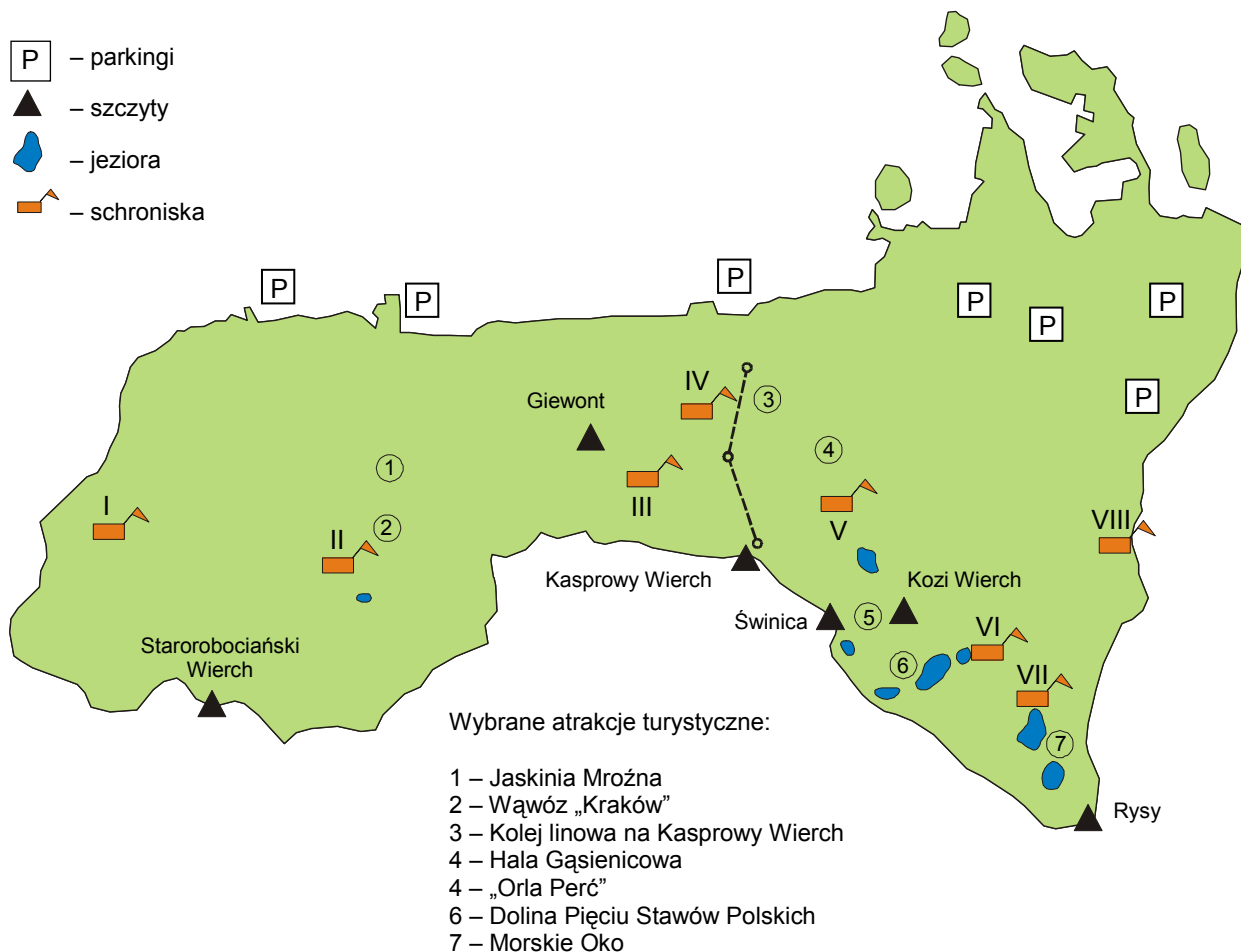
TABL. XI. SCHRONISKA W TATRZAŃSKIM PARKU NARODOWYM

Obiekt (oznaczenie na schemacie)	Miejsca noclegowe	Położenie nad poziomem morza w m
Schronisko na Polanie Chochołowskiej (I)	133	1146
Schronisko „Ornak” w Dolinie Kościeliskiej (II)	80	1100
Schronisko na Hali Kondratowej (III)	20	1335
Schronisko – hotel na Kalatówkach (IV)	84	1198
Schronisko "Murowaniec" na Hali Gąsienicowej (V)	108	1505
Schronisko w Dolinie Pięciu Stawów Polskich (VI)	71	1671
Schronisko przy Morskim Oku im. St. Staszica (VII)	75 ^a	1405
Schronisko w Dolinie Roztoki (VIII)	77	1031

a W tym 43 miejsca noclegowe w tzw. Starym Schronisku.

Ź r ó d ł o: strona internetowa <http://www.schronisko.ezakopane.pl/>

SCHEMAT ROZMIESZCZENIA WYBRANYCH ATRAKCJI TURYSTYCZNYCH
W TATRZAŃSKIM PARKU NARODOWYM

U w a g a. Cyfrą rzymską (I–VIII) oznaczono miejsca położenia schronisk, o których informacje zamieszczono w tabl. XI.